

ΚΟΥΠΙ

Τετάρτη, 15 Φεβρουαρίου 2012
4:02 μμ

Σημασία

Βλ και [έρετμόν](#) ή κώπη

Παραδόξως στον Όμηρο η λέξη κώπη απαντάται μόνο 4 φορές.

Σημαίνει δε τη λαβή του κουπιού και οποιουδήποτε άλλου εργαλείου πχ. ξίφους φασγάνου κλπ.

Σήμερα με τη λέξη **κουπί** και **κώπη** (καθαρ.) εννοούμε

μακρύ ξύλο, με πλατιά άκρα (κν. κουπί < κωπίον υποκ. του κώπη)

Ο χειριστής (κωπηλάτης η **ερέτης**) βυθίζει στο νερό την πλατιά άκρα του (αρχ. **πηδόν**) και το σπρώχνει προς τα πίσω για να προωθήσει ένα πλεούμενο.

Τοποθετείται με ένα ιμάντα ή σχοινί, τον **τροπωτήρα** επι του **σκαλμού** (κν. σκαρμός). Ο

σκαλμός αρμόζεται σε ειδική οπή πάνω στην **επισκαλμίδα** (κν. **κουπαστή**)

Ένα ειδικό κουπί ήταν το **αυχένιον** (ειδικό κουπί ή κουπιά που χρησιμοποιούνταν ως **πηδάλιο**, από το πηδόν.)

[κώπ-η](#), [ή](#),

A. λαβή και ειδικότερα.

1. λαβή ερετμού, Ησύχιος

Κατά συνεκδοχή (εκ του μέρους το όλον) κώπη = κουπί: το ερετμόν

Αναφορές

[“ἐμβαλέειν κώπης” Od.9.489;](#)

[“κώπησιν ἄλως ὀρνυμῖνα . . τύπτετε” 12.214](#), . Σαπφώ η Λεσβία.120, etc.;

[“οἱ τὰς κ. ξύοντες”](#) Θεόφραστος. Ηρόδοτος Ιστορία ι 5.1.6,

[κώπαν σγάσον](#), μεταφορ., 'Βασικά σημαίνει "στάση" ή "παύσε ό,τι κάνεις"', κν. σκάσε: πάψε να μιλάς.

[νερέτερα προσήμενος κώπη](#), = [θαλαμίτης](#), metaph., ανθρωπος κατωτερου βαθμού

[A.Ag.1618](#); [“πομπίμοις κώπαις ἐρέσσω” S.Tr.561;](#)

[Ar.Eq.546](#), cf. *Eust.1540.44*, *Suid.* s.v. [ἔφ' ἑνδεκα](#); [κώπαισι πλεῖν](#) take to the oars, when the wind fails, *Men.* 241; [“κώπαις ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν” Arist.1A710a19](#): poet., to express ships, [κλεινᾷ σὺν κώπᾳ](#), of Agamemnon's fleet, [E.IT140](#) (lyr.), cf. [Hel.1272](#), [1452](#) (lyr.).

2. Λαβή ξίφους, [“ἐπ' ἀργυρέῃ κώπῃ σέεθε χεῖρα” Ομήρου Ιλιάς Ραψ.1. 219](#),

cf. [Ομήρου Οδύσσεια.8.403](#); [“ξίφεος δ' ἐπεμαίετο κώπῃν” 11.531](#);

[“χεῖρα κώπης ἐπιψάουσαν” Σοφοκλέους.Φιλοκτήτης.1255](#);

[“φάσγανον κώπης λαβών” Ευριπίδου - Εκάβη. 543](#).

3. λαβή, *χερούλι* ή *μανικι* , [“κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπῆεν” Od.21.7](#).

4. Λαβή Δαυλού, [Ευριπίδου Κύκλωψ.484](#) (anap.).

5. Χερούλι χειροκίνητου μύλου

6. Λαβη Μαστιγίου. [Κερκυραία μαστίξ](#).

7. μαδέρια σκαλωσιάς.

Λατινικο . **carpio**

λαβή < *p. carpio* : παίρνω, λαμβάνω, χειραγωγώ, δράττω κν αδράχνω, αρπάζω,

Engl.*haft*, etc.)

Pasted from <<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/morph?l=kw%2Fph%7C&la=greek&can=kw%2Fph%7C0&prior=prosh/menos>>

Εγκυκλοπαιδικά

Το **ερετμον** αποτελείται από την

1. την **κώπη** , την λαβή ή έγχειρίδιον
2. τό μέσον, το **στελεχος** του ερετμου, λεγεται ουρίαχος,
3. το **πηδόν**, ή πτερον ή ταρσος , το πλατύ μερος του κουπιου που μπαινει μεσα στο νερο.

		Τριήσης	Πεντήσης	Όκτῆσης	Δεκάσης
Τοῦ πλοίου	Ἐκτόπισμα τόν.	130	304	700	1000
	Μήκος μέτ.	40.00	50.00	57.00	64.00
	Πλάτος "	4.40	6.20	8.00	10.00
	Βύθισμα "	1.10	1.50	2.50	2.50
	*Υφαλος ἐπιφ. τοῦ με- γίστου νομέως	4.13	8.00	17.00	21.00

		Τρύση	Πενήσης	Όκτῆσις	Δεκάσις
Τοῦ πλοίου	Ἐκτόπισμα τόν.	130	304	700	1000
	Μῆκος μέτ.	40.00	50.00	57.00	64.00
	Πλάτος »	4.40	6.20	8.00	10.00
	Βύθισμα »	1.10	1.50	2.50	2.50
	Ὑψος ἐπιφ. τοῦ με- γίστου νομέως . . . »	□	□	□	□
Εἶδος τῶν κωπῶν		σύνηθες	μετ' ἀντιβάρου καὶ εἰδι- κῆς χειρολαβῆς		
Μῆκος τῶν κωπῶν	θρανίτου . . . »	7.90	9.00	—	—
	ζυγίτου . . . »	6.80	7.10	—	—
	θαλαμίτου . . »	5.40	4.70	—	—
Ἀριθ. ἀνδρῶν δι' ἑκά- στην κώπην, κατὰ τὴν κυρίως εἰρεσίαν	σειρὰ θραν.	3	5	8	10
	» ζυγ.	2	3	5	—
	» θαλ.	1	1	2	—
Ὀλικὸν πλῆθος τῶν κωπηλατῶν		144	300	560	800
Σχετικὴ τοῦ ἐρετικοῦ πυκνότης . . »		3.2	5	6.4	8.0
Ὑψος τοῦ σκαλμοῦ	ἄνω σειρᾶς . . »	1.10	1.40	—	—
	μέσης . . . »	0.87	1.10	—	—
	κάτω . . . »	0.53	0.70	—	0.80

9290.

πηδόν

τό,

A. το πλατύ μέρος του ερετμου δηλ. του κουπιου: και κατά συνεκδοχήν και το ίδιο το κουπι. (ο,τι ανέβη και με την κώπη), “ἀναρρίπτειν ἄλλα πηδῶ” Οδύσσεια.7.328, cf. 13.78 ; “πηδοῖσιν ἐρέσσετε” Αἰσχύλου Ρήσος.4.200 ; “γῆ δὲ ναυσθλωθήσεται ῥήσονται πηδοῖς χέρσον” Λυσίας.1416.

II. in pl. πηδά, = πηδάλια, Αρατος- Φαινόμενα.155. (Written πῆδον, also πῆδος, Hsch.)

Η κώπη

Ήταν η λαβή μικρούς περίπου 0,3 μ. Κυλινδρική. Το ερετμόν (το όλο κουπί) κρατιώταν με τις δύο παλαμες του κωπηλάτου να κρατούν την κώπη-λαβή.

Οι αναλογίες την εικόνα αριστερά είναι λανθασμένες. Στην πραγματικότητα το ερετμον-κουπί ήταν υπερδιπλάσιο του ύψους ενός άνδρα)
Το κυρίως κουπί το στέλεχος ήταν 4 μ περίπου και χωριζόταν στο προ του σκαλμου μέρος (το λεω Α) που ήταν τετραγωνής διατομής και το μετα τον σκαλμο που ήταν κυλινδρικό (το λέω Β) . τα τελευταία 40-50 εκ κατελάμβανε το **πηδόν** . Το Α μέρος του ουριάρχου του κουπιου (πρασινό) θρανίτου, (βλ. εικόνα 2) εφερε και σφηνωμένα κομμάτια μοδυβδου προκειμενου να δημιουργει το αναλογο αντιβαρο (βλ. εικόνα) στο βαρος του μεγαλυτερου κουπιου.

ANTIBARA

1. ΑΝΑΛΟΓΙΕΣ ΚΟΥΠΙΟΥ

2. ANTIBARA

Τρήματα (τα) ή (τα) οπαία

Οπαι δί'ων διέρεται η κώπη. Τρυπες απ όπου περνά το κουπι.

Φύλαξη

Τα κουπια τα τραβούσαν μέσα στο κυτός (προσωρινή αποθήκευση)

- όταν η τρήρης εμπαινε στο νεωσοϊκο.
- όταν το απαιτούσαν διαφοροί ελιγμοί. Διότι η ενεργεια "όρθωσον" που γίνεται στις

λεμβους και τα ακατια δεν ήταν δυνατή στις τριηρεις.

ΕΙΚΟΝΑ Άποψη εσωτερικού της τριήρους "Ολυμπιάς" ΦΩΤΟ: Ιωάννης Σ. Θεοδωράτος
ΠΕΡΙ ΑΛΟΣ

ΠΕΡΙ ΑΛΟΣ

Η αποθήκη κουπιών στην ξηρά λεγόταν **κωπεών**.⁶³⁷

κωπεών· ὠνος (ὁ) κ. νεώτ. κωπεύς βλλ. : Θεόφρ.
ΦΙ 5,17· κ. πληθ. : αὐτ. ΦΙ 4,1,4· 2) νεώτ. ὁ τόπος
δπου φυλάσσονται αἱ κώηαι· 3) ὁμ. νεώτ. συν-
εργεῖον πρὸς κατασκευὴν κωπῶν.

261

(αναλογη παραγωγή: αχυρα αχυρών, αμπέλος αμπελών, κόπρος κοπρών, σύκα συκεών κλπ)

Δεν μπορεσα να βρώ τη χρήση της λέξης κωπεών στα σώματα κειμενων . Ο Ησύχιος το ερμηνευει κωπεών = σταβεύς! και αναλογη επεξηγήση δινει το Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. Oxford. Clarendon Press. 1940.

Σταβατίνης, -ου, ο και σταβεύς, -έως, 0, = 0 κωπεών, κωπεύς, μεταγενέστερο. Φαυλος κύκλος!

Ο Κοσοβίλλης⁶³⁷ βέβαια δεν το είδε στον ύπνο του, ίσως πάντως οι κωπεώνες, όταν ήταν αποθήκες κουπιών, θα αφορούσαν τα κοίλα πλοία, τα εμπορικά. Είναι λογικό να υποθέσουμε πως οι τριήρεις φύλασσαν τα κουπιά τους μέσα στο κύτος τους. Και τούτο διότι:

- Οι Νεώσοικοι ήταν χώροι αλλαγμένοι και τα κουπιά δεν κινδύνευαν να κλατούν.
- Οι τριήρεις πρέπει να είναι όσον το δυνατόν έτοιμες να αποπλεύσουν. Η διαδικασία για την τοποθέτηση των κουπιών είναι επίπονη και χρονοβόρα. Το να φυλάγονται αλλού τα κουπιά είναι σαν να θεωρήσουμε ότι τα αυτοκίνητα της αμέσου δράσεως της αστυνομίας δεν έχουν καθόλου βενζίνη και γεμίζουν πριν ξεκινήσουν για την αμεση κληση.

Το μήκος του κουπιου μιας πεντηκοντορου και μιας τριήρους ηταν 4,2 ως 4,4 μετρα. το μήκος αυτό επρεπε να συμφωνει με το πλατος του πλοιου 4,8 μετρα ώστε κατά την ανεκλυση τα κουπια να τραβιωνται μεσα στο κυτος. Αρα ο παραπανω πινακας διαστασεων του 9290 είναι μαλλον υπερβολικος .

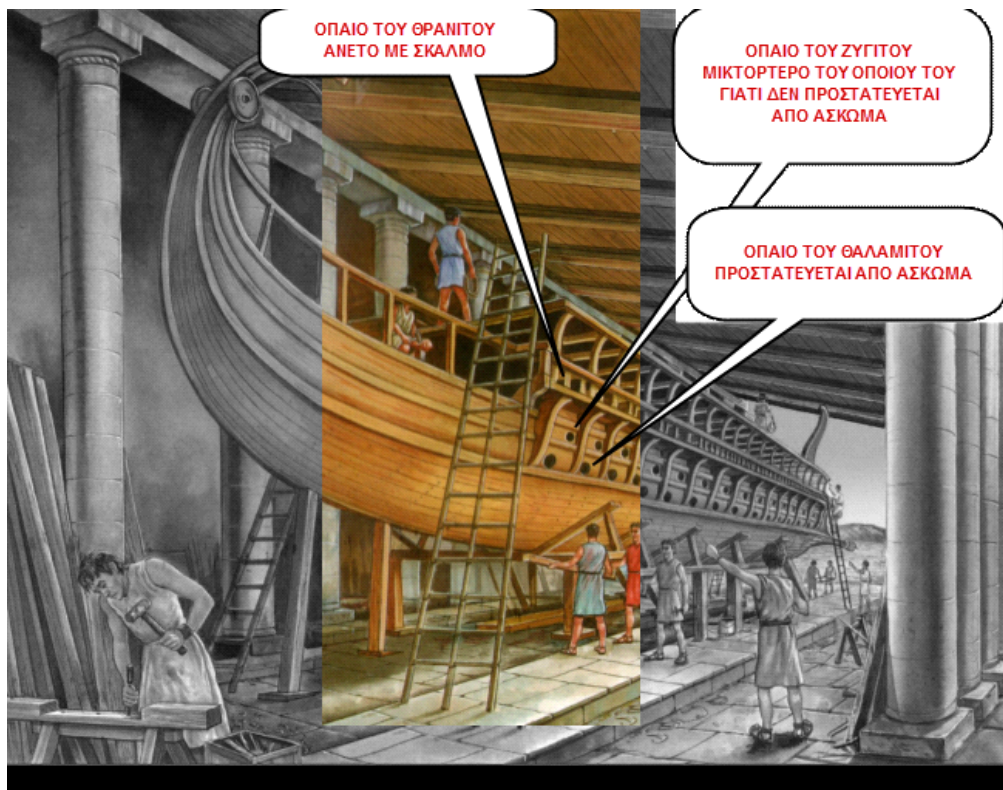
Οι 62 Θρανιτες ειχαν ισως κατά τι μεγαλυτερα κουπια (5 μ.) κωπηλατουσαν ακουμπωντας τα κουπια τους σε σκαλμο και εβγαιναν από ένα ευρύ άνοιγμα. Επομενως και το πηδον μπορουσε ανετα να μπει μεσα στο σκαφος.

ΟΠΑΙΟ ΤΟΥ ΘΡΑΝΙΤΟΥ
ΑΝΕΤΟ ΜΕ ΣΚΑΛΜΟ

ΟΠΑΙΟ ΤΟΥ ΖΥΓΙΤΟΥ
ΜΙΚΤΟΡΤΕΡΟ ΤΟΥ ΟΠΙΟΥ ΤΟΥ
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΑΣΚΩΜΑ

ΟΠΑΙΟ ΤΟΥ ΘΑΛΑΜΙΤΟΥ

Το πηδόν των θαλαμιτών πιθανοτατα δεν εισερχονταν τελειως γιατι τα οπαια ηταν στενα και μεσολαβουσε το ασκωμα. όμως η κυρτοτητς του πλοιου και η παρεχειρεσία (προεξοχή των πλευρών για την τοποθέτηση των κουπιών) των θρανιτών επετρεπε να προεξεχει το πηδον του Θαλαμιτου.

Δες και την μεθοδο επιθεση 2 κατά την ναυμαχια: Τα κουπιά σύρονταν επάνω στο κατάστρωμα και με γρήγορο γλίστρημα προσπερνούσαν το εχθρικό πλοίο σπάζοντας τα κουπιά του. (λ.

[έμβολον](#))

Ποίηση

σύ ταῦτα φωνεῖς νερτέρᾳ προσήμενος
κώπη, κρατούντων τῶν ἐπὶ ζυγῷ δορός;
γνώσῃ γέρων ὦν ὡς διδάσκεσθαι βαρὺ
τῷ τηλικούτῳ, σωφρονεῖν εἰρημένον.

Ἔτσι μιλάς εσύ που σαι στ αμπάρι
του καραβιού, γι' αυτούς που κυβερνάνε;
Τώρα στα γερατειά σου θα το μάθεις
πόσο βαρὺ 'ναι για τον γέροντα, όταν
με το στανιό τη φρόνηση του βάζουν.

Αισχύλου Αγαμέμνων - Μετ. Τασος Ρούσος

Σχολιο. νερτέρᾳ προσήμενος] ο θαλαμίτης

Αλλα και στο "Διονύσου πλους" του Α. Ραγκαβή

8

Ἄλλος ορθός εις τον [ιστόν](#)
τον πόντον κατεσκόπει·
κ' εις την φωνήν των [κελευστών](#)
έπληττεν άργυρον ρευστόν
μετά ρυθμού η **κώπη**.

Εγκυκλοπαιδικά

βλ. - Και [βόνα](#)

Συγγενικά

κωποξύστης : ο κατασκευαστής κουπιών

σκαλμός

τροπωτήρ : δερμάτινος η σχοινένιος ιμάντας για την πρόσδεση του κουπιού στο σκαλμό.

Από το

τρέπω, δωρ., ἰων. τράπω· ἄορ. β' ἔτραπον, παθ. ἐτράπην, πρκ. τέτροφα,

παθ. **τέτραμμαι** "ὅ,τι καὶ νῦν, τρέπω, στρέφω", τροπή, ἢ "ὅ,τι καὶ νῦν, τροπή, μετατροπή, μεταστροφή", **τρόπος**, ὁ "τροπή, στροφή, τρόπος, τρόπος ζωῆς, ἔξις, ἔθιμον, χαρακτήρ· ἐν τῇ μουσικῇ, ἁρμονία, τὸ ποιὸν τοῦ ἤχου· ἐν τῇ ρητορικῇ, τρόπος τοῦ λέγειν ἢ γράφειν, ὕφος, σχῆμα λόγου", **τρόπις**, -ιος καὶ -εως ἢ -ιδος, ἢ "ὅ,τι καὶ νῦν, ἡ τρόπις πλοίου, «καρίνα» (κυρ. ἢ τρέπουσα, στρέφουσα)", **τροπός**, ὁ, **τροπωτήρ**, -ῆρος, ὁ "ὁ συνεστραμμένος δερμάτινος ἱμάς, δι' οὗ αἱ κῶπαι προσεδέοντο εἰς τὸν σκαλμόν", **τρωπάω** "τρέπω, μετατρέπω, μεταβάλλω· μέσ. τρέπομαι, μεταστρέφομαι, γυρίζω", **εὐτράπελος** "εὐστροφος, εὐκίνητος (κυρ. ὁ εὐκόλως τρεπόμενος)" : συγγ. τοῖς : ἀρχ. ἰνδ. **τράπαῖ** = ἐντρέπεται, εὐρίσκεται ἐν ἀμηχανίᾳ (κυρ. ἀποστρέφει ἑαυτὸν πρὸ τῆς αἰδοῦς), **τραπά** = ἐντροπή, αἰδώς, χεττ. **trep-** = ἐργάζεσθαι, λατ. **trepit** = vertit (= στρέφει)· ρ. ***trep-** = τρέπειν, στρέφειν. Πβ. **τρόπαλις**.

Screen clipping taken: 22/9/2012 2:01 πμ

Screen clipping taken: 22/9/2012 2:00 πμ

ἄσκωμα

προσταγματα (ορθωσον, πτερωσον)

κωπέως -εως ἰδὲ κωπη, μ. πληθ. κωπέες ὅτι. τ. κωπῆς πλοῖα κατὰλληλα διὰ τὴν κατασκευὴν κωπῶν : Ἡρ.5,23 ἵνα ἰδῇ τε ναυπηγήσῃμας ἔστι καὶ πολλοὶ κωπέες, Ἀριστφ. Ἀχ.552 κωπέων πλατουμένων, αὐτ.Λυσ.422, Ἀνδρ.2,13 εἰσ-ἡγαγον... κωπέας, Ἐπιγρ.
κωπηκῶν προωθῶ διὰ τῶν κωπῶν, κωπηλατῶ : Διόδ.Ζων.ΑΠ7,365 κωπηκῶν βάρην· 2) κωπη-πενται στρατὸς ἔχει θέσει τὴν χεῖρα εἰς τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους, ἔχει ξιφουλκήσει, ξεσπόθωσεν· βλ. κωπη 2), Ἀνών. π. Ἡσ.
κωπηών -ώνος ἰδὲ κ. νεώτ. κωπεύς βλλ. : Θεόφρ. ΦΙ5,17· κ. πληθ. : αὐτ.ΦΙ4,14· 2) νεώτ. ὁ τόπος ὅπου φυλάσσονται αἱ κῶπαι· 3) ὁμ. νεώτ. συνεργεῖον πρὸς κατασκευὴν κωπῶν.
κώπη (ἡ) κ. νεώτ., δημ. κοινή (τὸ) λαβή, χέρι, χειροῦν· Ἡσ. εἰδ. ἔϋλινος μοχλὸς δι' οὗ κινεῖται λέμβος ἢ πλοῖον : Ὀδ.148^ο ἑτάροισι δ' ἐποτρύννας ἐκέλευσα ἐμβαλέειν κώπης, αὐτ.Μ214 ὅμεις μὲν κώπησιν ἄλως ῥηγμῖνα βαθεῖαν τύπτετε, Αἰσχ. Ἀγ. 1618 νερέτρεα προσήμενος κώπη (βαλομήτης), Σοφ.
ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΔΗΜ.

κωπέως -εως ἰδὲ κωπη, μ. πληθ. κωπέες ὅτι. τ. κωπῆς πλοῖα κατὰλληλα διὰ τὴν κατασκευὴν κωπῶν : Ἡρ.5,23 ἵνα ἰδῇ τε ναυπηγήσῃμας ἔστι καὶ πολλοὶ κωπέες, Ἀριστφ. Ἀχ.552 κωπέων πλατουμένων, αὐτ.Λυσ.422, Ἀνδρ.2,13 εἰσ-ἡγαγον... κωπέας, Ἐπιγρ.
κωπηκῶν προωθῶ διὰ τῶν κωπῶν, κωπηλατῶ : Διόδ.Ζων.ΑΠ7,365 κωπηκῶν βάρην· 2) κωπη-πενται στρατὸς ἔχει θέσει τὴν χεῖρα εἰς τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους, ἔχει ξιφουλκήσει, ξεσπόθωσεν· βλ. κωπη 2), Ἀνών. π. Ἡσ.
κωπηών -ώνος ἰδὲ κ. νεώτ. κωπεύς βλλ. : Θεόφρ. ΦΙ5,17· κ. πληθ. : αὐτ.ΦΙ4,14· 2) νεώτ. ὁ τόπος ὅπου φυλάσσονται αἱ κῶπαι· 3) ὁμ. νεώτ. συνεργεῖον πρὸς κατασκευὴν κωπῶν.
κώπη (ἡ) κ. νεώτ., δημ. κοινή (τὸ) λαβή, χέρι, χειροῦν· Ἡσ. εἰδ. ἔϋλινος μοχλὸς δι' οὗ κινεῖται λέμβος ἢ πλοῖον : Ὀδ.148^ο ἑτάροισι δ' ἐποτρύννας ἐκέλευσα ἐμβαλέειν κώπης, αὐτ.Μ214 ὅμεις μὲν κώπησιν ἄλως ῥηγμῖνα βαθεῖαν τύπτετε, Αἰσχ. Ἀγ. 1618 νερέτρεα προσήμενος κώπη (βαλομήτης), Σοφ.
ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΔΗΜ.

Τρ.561 πομπήμοις κώπαις ἀρέσσαν, Ἀριστλ.ΖΠ710α,19 κώπαις ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, Ζαλοκ.134 [ἐκδ.Φέξη] πτερνίζουσι τὸ κῆμα μὲ τριζούσαν κώπην· 2) ἡ λαβὴ ξίφους : Ἠ.Α219 καὶ ἐν' ἀργυρῇ κώπῃ σχλθε χεῖρα βαρεῖαν, αὐτ.Α511, Σοφ. Φιλ.1255 χεῖρα δεξιῶν ὀρῶς κώπης ἐπιφάουσαν, Εὐρ.Ἑκ.543· 3) ὁμ. ἡ λαβὴ κλειδός : Ὀδ.Φ7 εἰλετο δὲ κληῖδ' εὐκαμπέα... κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπῆεν· 4) τὸ ὄκρον, ἡ λαβὴ θαλάσσης, δαυλοῦ : Εὐρ.Κύκλ.484· 5) ἡ λαβὴ μόστιγος Ἡσ. ἐν λ. Κερκυραία μάστιγι· 6) ἡδύ. στρόφαλος ὕδρου· 7) Ἐπιγρ. θακὸς οἰκοδομησιμος.
κωπηῖς -εντος -εσσα-εν ὁ ἔχων κώπη, λαβὴν : Ἰλ.Ο713 φάσγανον... κωπηέντα.

Τρ.56) πομπήμοις κώπαις ἐρέσσων, Ἀριστλ.ΖΠ 710α,19 κώπαις ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, Ζαλοκ.134 (ἐκδ.Φέξη) πτερνίζουσιν τὸ κύμα μετ'τριζουσιν κώπην· 2) ἡ λαβὴ εἴφους: Ἰλ.Α 219 καὶ ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ στήθε χεῖρα βαρεῖαν, αὐτ.Α 511, Σοφ. Φιλ.1255 χεῖρα δεξιάν ὄρεας κώπης ἐπιφασίουσιν, Εὐρ.Ἑκ.543· 3) ὅμ. ἡ λαβὴ κλειδός: Ὀδ.Φ 7 εἴλετο δὲ κληῖδ' εὐκαμπέα... κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπῆεν· 4) τὸ ὄκρον, ἡ λαβὴ θαλάσσης, Δαυλ.Εὐρ.Κύκλ.484· 5) ἡ λαβὴ μόστιγος: Ἡσ. ἐν λ. Κερκυραία μάλιστα· 6) ἡ πλ. στρόφαλος ὁ δρομύλου· 7) Ἐπιγρ. θακὸς οἰκοδομησιμος. **κωπήεις-εντος-εσσ-εν** ὁ ἔχων κώπην, λαβὴν: Ἰλ.Ο 713 φάσγανα... κωπήεντα.

300

Screen clipping taken: 16/4/2012 11:08 πμ

Φρ. Θα τραβήξουμε πολύ κουπί βλ. Χρυσόστομο κωπηλασίας πόνον

κωπηλασία (ἡ) κ. νεώτ.· τὸ κωπηλατεῖν, τὸ νῆα τραβᾶ κανεῖς κουπί: Ἀριστλ.Μετ.367b,11,Στράβ. 9,2,17 Πλαταιέας τοὺς ἀπὸ κωπηλασίας ζῶντας, Σχόλ.Ἀριστφ.Βάτρ.271, Ἰω.Χρυσ.4,792 τὸν τῆς κωπηλασίας πόνον· || νεώτ. κ. μέθοδος ἡ τρόπος χειρισμοῦ τῆς κώπης: ἀγγλικὴ κωπηλασία. **κωπηλάτημα**-ατος (τὸ) νεώτ. ἐκάστη κίνησις τῆς κώπης ἀφ' ὅτου βυθισθῇ μέχρις ὅτου πτερῶθῃ ἡ κώπη, ἡ κωπία, ἡ κουπία. **κωπηλάτης**-ου (ὁ) ἑλαύνων κ. μιν. κ. νεώτ., θηλ. -άτις-ιδος, ὁ ἐλαύνων, κινῶν τὰς κώπας, κουπιολάτης, ἐκείνος ποῦ τραβᾶει κουπί: Ἡσ. κοί ταῖς κώπαις περιστρέφοντες τὸ πλοῖον: Πολύδ.34,3,8 τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ σκαφιδίου τὸν κωπηλάτην, ΠΔ Ἰεζ.27,8 Ἀράδιοι ἐγένοντο κωπηλάται σου, Ἰω.Χρυσ.10,141 ναῦτας καὶ κωπηλάτας καταλέγει, Πρόδρ.1,224 ὡς κωπηλάτης πρότερον, δεύτερον ὡς πλωρῆτης· 2) κωπηλάτης πολύπους εἶδος πολύποδος, ὁ ναυτίλος: Κλέαρχ.47. **κωπηλατικός**-ή-όν κ. νεώτ. ὁ ἀνήκων ἢ ἀναφερόμενος εἰς κωπηλάτην ἢ τὴν κωπηλασίαν: Σχόλ.Ὀππ.Ἀλ.4,76 κωπηλατικοὶ πόνον, Ἡσ. ἄρρυ· κωπηλατικὸν ἐπίφθεγμα. **κωπηλάτισμα** (τὸ) νεώτ. ὄσμ. κωπηλασία, τράθηγμα κουπιῶ: Βλαχου.Παλην.δὲ ἡ βάρκα... τρέχει μ' ἀντρίκειο κωπηλάτισμα. **κωπηλάτος**-ον λέξ. κ. νεώτ. Ἡσ. «κωπήλατα» κωπαιῶδη, μακρά: 2) νεώτ. ὁ ἐλαυνόμενος, κινούμενος διὰ τῶν κωπῶν: κωπηλάτον σκάφος.

Screen clipping taken: 16/4/2012 11:09 πμ

Screen clipping taken: 16/4/2012 11:09 πμ

κουπί (το) |κουπ-ιού | -ιών) επίμηκες, συνήθ. ξύλινο. ὄργανο με φαρ-

δύτερη τη μία του πλευρά. ὥστε να λειτουργεῖ ως μοχλός· το χειρίζονται οι κωπηλάτες. για να κινεῖται ἕνα σκάφος πάνω στο νερό· Φρ. **τραβῶ κουπί** (i) κωπηλατῶ (ii) (μτφ.) καταβάλλω ἔντονη προσπάθεια: **τραβᾶ κουπί** στην καινούργια της δουλειά ΣΥΝ. ζορίζομαι. πιέζομαι. [ΕΤΥΜ. < μεσν. *κουπίον* < αρχ. *κωπίον*. υποκ. τοῦ οὐσ. *κώπη* (βλ.λ.)]. **κουπιά** (η) 1. η ὥθηση που παίρνει σκάφος ἢ πλοῖο, όταν κινηθεῖ με το κουπί • 2. το χτύπημα με κουπί.

Screen clipping taken: 25/4/2012 8:25 πμ

κωπηλατῶ-έω κ. νεώτ. ἐλαύνω, κινῶ τὰς κώπας, τραβῶ κουπί, λύνω, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ κυδερνῶ: Ἀριστλ.Ρητ.Ἀλ.1435a,28, Πολύδ.1,211, ἐδιδασκον ἐν τῇ γῇ κωπηλατεῖν τὸν τρόπον τοῦτον, Ἰω.Χρυσ. 5,156 ναῦται κωπηλατοῦντες· || μτφ. ἐπὶ ὅμ. κινήσεως πρὸς τὰ ἐμπρός καὶ ὀπίσω, ὡς ὅταν ὁ ξυλουργὸς στρέφῃ· τὸ τρύπανον: Εὐρ.Κύκλ. 61 ναυπηγίαν δ' ὥσει τις ἀρμόζων ἀνὴρ διπλοῖν χαλινοῖν τρύπανον κωπηλατεῖ. **κωπήρειος**-ον νεώτ. Ιατρ. ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὸν Κώπηρ, ὁ ἀπὸ τοῦ Κώπηρ ὠνομασμένος: κωπήρειοι ὁδόνες τοῖς διπασθεν τοῦ βολβῶ τῆς οὐρήθρας], - κωπήρειος περιτονία. **κωπήρης**-ους-ες (κώπη-ἀραρίσκει) κ. νεώτ. ὁ ὠλισμένος, ἐρωδιασμένος μετ' κώπας, κωπηλάτος: Αἰσχ.Πέρσ.416 ἔδρανον πάντα κωπήρη στόλον, Σοφ.ἀν.142,16 κωπήρης στρατός, Εὐρ.Ἑλ.1381 ὅταν κωπήρης εἰσδῶμεν σκάφος, Ὄουκ.4,118 κωπήρες πλοῖον· || τὸ οὗδ. κωπήρες ὡς οὐσ. ἐνν. πλοῖον: Πλούτ.Ἀντ.65 ἐπεφοῖτα πανταχόσε κωπήρει τοὺς στρατιώτας παρακαλῶν... ὥσπερ ἐκ γῆς ἑδραῖους μάχεσθαι· 2) ὁ κρατῶν τὴν κώπην: Εὐρ.Τρω.160 κωπήρης χεῖρ. **κωπηρίτις**-ιδος (ἡ) νεώτ. Ιατρ. ἐπιληκὴ τῆς βλεννορροίας καθ' ἣν ὁ γονόκοκκος προσβάλλει τοὺς κωπηρείους ἀδένες βλ.λ. **κωπητήρ**-ήρος (ὁ) κ. νεώτ. σκαλμός, σκαρμός, ὁ τροπότηρ: Ἡσ. «ὁ σκαλμός τῆς κώπης»: Ἑρ.

Screen clipping taken: 16/4/2012 11:12 πμ

Το σύνολο των κουπιών λέγεται **παλαμάντε** και κατά συνεκδοχή το σύνολο των ερετών και η κωπηλασία. Βλ. [κουπί](#)

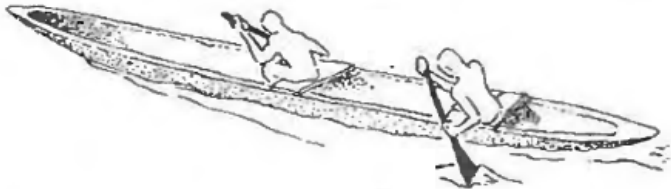
PALAMENTO, a. m. **PALAMANTE** È la totalità de remi di una galea.

Palamento in nano signiica che i galeotí si accomodino alla voga pigliando i remi in mano, e tenendosi coi piedi at banco pronti all'opera.
Palarnenio inguala significa che i remi aiano tenuti eguali. ·

9294.328 [353]

Το απλούστερο κουπι

Νομιζω ότι είναι αυτό της πιρογας, μονοξυλου των πρωτογονων .
Χωρίς σκαλμούς. Το ρολο του σκαλμού παίζει το ένα χέρι του κωπηλατη . Είναι κοντο και με πλατύ πηδόν. Οι ελιγμοι του γίνονται με μεταβολες του τροπου κωπηλασιας της κάθε πλεσυρας (πχ. για στοφή δεξια ο δεξιος κωπηλατης πτερωνει ή σιάρει και ο αριστερος κωπηλατει πασει δυνάμει.

ΤΟ ΚΟΥΠΙ ΜΟΝΟΞΥΛΟΥ ΚΑΝΩ κν. Πιρόγα

Παράδοξα

Το κουπι ή κωπη δεν σχετίζεται με την κόπωση. Παρ' όλα αυτά λεμε
Φρ. Θα τραβήξουμε πολύ κουπι βλ. Χρυσόστομο κωπηλασίας πόνον

Το ασκωμα λεγεται κι οσελές από το τουρκικό kösele < köse = σπανός δηλ δέρμα χωρίς τριχωμα, σολοδερμα.

Το ασκωμα μου δημιουργησε πολλά ερωτηματικα

ΕΙΚΟΝΑ ! - Δυο λογίων κώπες (λαβές), του κουπιού (ερετμού) και του τροχού του πηδαλίου

ΕΙΚΟΝΑ 1 - Δυο λογίων κώπες (λαβές), του κουπιού (ερετμού) και του τροχού του πηδαλίου

ΕΙΚΟΝΑ 2 - Κώπες (λαβές) ξιφών

Συγγενικά

- σκαλμος
- επισκαλμς
- τροπωτήρ (κν η τροπωτήρα, κατά το κλαδευτήρα) ιμαντας για το δεσιμο του κουπιου στο σκαλμο. ^{268.135}

Τρόπηξ, ηκος, ό, the handle of an oar, an oar; cf. τροπήξ.

Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. Clarendon Press. 1940.

- και όθεν μέν αι κώπαι έκδέδενται, σκαλμός, ω δέ έκδέδενται, τροπωτήρ, και τροπώσασθαι ναύν. Το δ' ύπο τον σκαλμόν έπισκαλμς. το δ' ύποκειμενον τοις έρέταις ύπηρέσιον. δι' ών δέ διείρεται ή κώπη, τρήματα, το δέ προς αύτω τω σκαλμω δέρμα άσκωμα. ή δέ παρά τούς θρανίτας οδός πάροδος, παράθρανος. οι δέ περιτήν στείραν έκατέρωθεν παρατεινόμενοι τρόποι πρώτος και δεύτερος ό και θαλάμιος. έπτα δ' ένίοις άνίσταται ή, ύι, ι, όιν έκαστος κατά τάςιν καλείται, πρώτος βολος και δεύτερος και εφεξής, όνομάσαις δ'...

ύπηρέσιον, ύπανήνιον. άμφιπ.]. MS. ύπηρέσιον. ύπανή-
νια, άμφίπατοι, οι etc. recte. non enim Nostr ύπηρέσιον, a
Comiciis vocatum ύπανήνιον. sed ipsum προσκεφάλαιον, vel
ύπηρέσιον nauticum, ab iis ποτίκρανον dictum, si recte ca-
pio. vid. et Nostrum infra x, 40. clare me firmat Hesychius
scribens: Ποτίκρανον, πρόσκρανον τó προσκεφάλαιον,
και τó δερμάτινον ύπηρέσιον, έφ' ό καθίζονται οι έρέσσοντες.
Idem ύπηρέσια, των κωπηλατούντων δέρματα τινά ως προσκεφά-
λαια έφ' ών καθίζονται. Iuvē.

9062 - Πολυ δευκους Ονομαστικον

Η κατασκευή κουπιών στο Βυζάντιο

Στον εμβολο της Κωπαρέας *κατεργάζονταν τα κουπιά. Το πολυπληθές Εμπορικό Ναυτικό και το Βασιλικό Πλώμιο ζητούσαν το είδος σε μεγάλες ποσότητες. Εκεί ανώγεια και κατώγεια ξυλουργεία απασχολούνταν με την κατασκευή κουπιών. Αν λάβουμε υπόψη όλους τους τύπους των πλοίων και των ποικίλων που υπήρχαν, προφανώς η δουλειά απαιτούσε εμπείρους τεχνίτες που καθοδηγούνταν απ την πείρα κάποιων γηραιών ναυτικών, των απομάχων Γερονταρίων. Γεροντάρια υπήρχαν από κάθε ειδικότητα, στους ναυστάθμους.

9290.208 [243]

Σημ. ό λεγόμενος Έμβολος της Κωπαρέας βρίσκονταν στην Κωνσταντινου Πόλιν, προς την πλευρά των άμφόδων των κατάρσεων, κατά την προέκταση και όχι μακριά από τον έμβολο του Σταυρού.

Screen clipping taken: 27/4/2012 7:26 μμ

ΦΡΑΣΕΙΣ

Κώπην ελαύνω ή κώπην έλκω :

κωπηλατώ 280.159

Κώπην σχάζω

σταματώ την κωπηλασία. 280.159

κώπην σχάσον, μεταφορικως σημαίνει "στάση" ή "παύσε ό,τι κάνεις", [Pi.P.10.51](#);

Μετεπειτα εγινε κωπην σχάσε απ οπου το Νεοελληνικο σκάσε = σταμάτα, σιώπα.

Η ενεργεια είναι ο σημερινος σκασμός. Βλ. και Υπογλώσιο [61](#) "Ο σκασμός και ποτε τον βγάζουμε"

Δεν προέρχεται από το σκάζω που σημαίνει διαρρηγνύω, εκρήγνυμαι.

Αντιθέτως από το σκάζω προέρχεται η φράση «το έσκασε» [ενν. το άλογο, τρεχοντας για

η ενεργεια είναι ο σημερινός σκαυμός. βλ. και πτογλωσσό [91](#). Ο σκαυμός και ποτε τον βγάζουμε"

Δεν προέρχεται από το σκάζω που σημαίνει διαρρηγνύω, εκρήγνυμαι.

Αντιθέτως από το σκάζω προέρχεται η φράση «το έσκασε» [ενν. το άλογο, τρεχοντας για να φύγει].

παραπέμπειν ἐφ' ἑνδεκα κώπαις

παροιμία αμφιβολης προέλευσης που σημαίνει «συνοδεύω με όλες τις τιμες» ,Αριστοφάνης Ιππεις 546